

A Győri Ítéltábla a Horváth Antal Ügyvédi Iroda által képviselt I.r., II.r., V.r., VI.r., VII.r., VIII.r., IX.r., XI.r., XII.r., XIII.r., XIV.r., XV.r., XVI.r., XVII.r., XVIII.r., XIX.r., XX.r., XXI.r.,XXII.r., XXIII.r., XXIV.r., XXV.r., XXVI.r, XXVII.r., XXVIII.r.,XXIX.r., XXX.r., XXXI.r., XXXII.r., XXXIII.r., XXXIV.r., XXXV.r., XXXVI.r., XXXVII.r., XXXVIII.r., XL.r., XLI.r., XLII.r., XLIII.r., XLIV.r., XLV.r., XLVI.r., XLVII.r., XLVIII.r., XLIX.r., L.r., LI.r., LII.r., LIII.r.,LIV.r., LV.r., LVI.r., LVII.r., LVIII.r., LIX.r., LX.r., LXI.r., LXII.r., LXIII.r., LXIV.r., LXV.r., LXVI.r. felpereseknek a Dr. Écsi & Dr. Fekete Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen kártérítés iránt a Győri Törvényszék előtt folyamatba tett perében a 2015. december 1. napján P.20.833/2011/177. szám alatt hozott ítélet ellen az alperes részéről 178. szám alatt benyújtott fellebbezés, a felperesek részéről Pf. 3. szám alatt benyújtott csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a per fő tárgya tekintetében azzal hagyja helyben, hogy az alperes az elsőfokú ítéletben írt marasztalási összegeket a felpereseknek - a jogi képviselőjük által megadott ügyvédi letéti számlára történő teljesítéssel - köteles megfizetni.

Az alperes által a felpereseknek az elsőfokú ítélet szerint fizetendő késedelmi kamat fizetésének kezdő időpontját megváltoztatja, és azt 2010. március 1. napjában határozza meg.

Mellőzi az alperesnek a felperesek javára az elsőfokú perköltségben történő marasztalását és akként rendelkezik, hogy a peres felek maguk viselik az elsőfokú eljárásban felmerült perköltségeiket.

Kötelezi az ítéltábla az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak - a jogi képviselőjük által megadott ügyvédi letéti számlára történő teljesítéssel - 1.143.000 (Egymillió-egyszáznegyvenháromezer) forint másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint **Település 1** nagyközség ... utcai útvonalán halad az országos közúthálózat szerint 86. számú **Település 2-Település 3-Település 4** II. rendű főút, ami megfelel az E65 számú nemzetközi főúti számozásnak. A perbeli ingatlanok a 86. számú főút **Település 1**, ...utcai szakaszán a 158+500-160+100 km-szelvényben - körülbelül annak 1,6 kilométeres szakaszán - helyezkednek el az út mindkét oldalán váltakozva.

A főút **Település 1** nagyközségi átkelési szakasza 2010-2011. évben az "A" Zrt. megbízásából felújításra került, melynek során a nem megfelelő minőségű, alacsony teherbírású pályaszerkezet átépítésre, megerősítésre és 11,5 tonnás tengelyterhelési közúti forgalom részére alkalmas állapotra épült át. A felújítás során a településre beérkező gépjárműveket a lakott terület határain sebességcsökkentő, ún. lassító szigetekkel próbálták a lakott területen kívüli 90 km/óra sebességről a lakott területen érvényes 50 km/óra sebességre kényszeríteni. A település központjában, a polgármesteri hivatal környezetében a közúti gépjárművek sebessége 30 km/óra van korlátozva. **Település 1** községen áthaladó járművek, különösen a nehéz tehergépkocsik a lakott területen belül érvényes sebességkorlátozást általában nem tartják be. **Település 1** nagyközségben a ... utca kialakítása már az 1800-1900-as években megtörtént, és bár a 86. számú főút az elmúlt ötven évben mindig főút jellegű útvonal volt, a 2004. évi uniós csatlakozást követően az átmenő tranzit teherforgalom ugrásszerűen megnövekedett.

A perbeli ingatlanok mindegyike az uniós csatlakozás előtt (1950-1980 között) épült. A 86. számú főút **település 1-i** átkelési szakasza 2x1 forgalmi sáv, kétoldali járdával, általában árokkal, szikkasztó árokkal, de egyes szűk beépítési szakaszokon árok nélkül kialakított. A perbeli ingatlanok homlokzata és a forgalmi sáv széle közötti távolság befolyásolja az ingatlanok használhatóságát, az ingatlanokban forgalmi értékcsökkenést okoz. A huszonkét perbeli ingatlanból hét ingatlannál az ingatlan homlokzata és a forgalmi sáv széle közötti távolság öt méter, vagy annál kevesebb, hét ingatlan esetében öt és tíz méter közötti, nyolc ingatlan esetében tíz méter feletti.

A 86. számú főút járműforgalma a 2004. évi uniós csatlakozást követően jelentősen megnövekedett, aminek egyértelmű oka a tehergépkocsik, ezen belül is a legnagyobb fajtájú, ún. nyerges tehergépkocsik számának növekedése, a forgalomműködés mértéke mintegy 2,5-3-szoros. A fentiek miatt a perbeli lakóépületek zajterhelése az uniós csatlakozást követően megnövekedett, a nappali zajterhelés 68-70 dB, éjszaka pedig 63-67 dB. Mindkét érték határérték feletti zajterhelést jelent. A forgalomműködéssel járó zajterhelés növekedését ellensúlyozta a 2010-2011. évben az útburkolaton végzett munka, a zajterhelés ezután nem növekedett, de továbbra is határérték feletti maradt. Az épületszerkezetekre ható rezgés sebessége nem haladja meg az 1 mm/s értéket, és az építményekben mérhető, emberre ható rezgésterhelés nem haladja meg az 5 mm/s értéket.

A családi házas ingatlanoknál a főútvonal mentén történő elhelyezkedés az ingatlanok forgalmi értéket csökkentő tényező, a per tárgyát képező ingatlanokban a forgalmi érték változása alapvetően a környezeti állapot jelentős romlása miatt következett be, ezen belül a zajterhelés meghaladja a vonatkozó határértékeket. A közúti közlekedésből eredő zaj az emberben kellemetlen, zavaró hatást vált ki, diszkomfort érzést okoz. Műszaki állapottól függetlenül a 86. számú főút melletti elhelyezkedés az ingatlanok forgalmi értéket csökkentő

tényező.

A per tárgyát képező épületekben az utcafronti helyiségekben nincs több vagy nagyobb repedés mint a 86. számú úttól távolabbi helyiségekben. Az épületek károsodása nem a forgalom okozta rezgésekből alakult ki, a forgalomnak abban legfeljebb részleges közrehatása lehet. A perbeli épületeken egyaránt előfordulnak olyan elváltozások, amelyek összefüggésbe hozhatók a megnövekedett forgalommal és olyanok is, amelyek más okra vezethetők vissza, a régi és az új hibák az épületeknél nem válnak el egyértelműen egymástól.

Az ingatlanok környezeti terhelése csökkenthető az utcai homlokzati nyílászárók cseréjével, három rétegű thermo, hőszigetelt és speciális hanggátló üvegezéssel ellátott típusra. Zajcsökkentő hatás érhető el az útburkolat korszerűsítésével, az úgynevezett BBTM aszfalt alkalmazásával is. Az M85-ös autótűt Település 5 és **Település 6** közötti szakaszának megvalósulásával a teherforgalom áthelyezhető a gyorsforgalmi úthálózatra, az M1 és az M85-ös utakra, és a nehéz teherforgalom korlátozásával a 86. számú főút **Település 1** átívelő szakaszán teljes mértékig kiküszöbölhető. A 86. számú főút teherforgalmának végleges megoldása a 86. számú főút **Település 6** és **Település 4** közötti szakaszának megvalósítása lenne, azonban az országos úthálózat fejlesztési tervben ez a fejlesztési előirányzat a 2020-2027 közötti időtávban szerepel.

Az I. r., a III. r., a VIII. r., a XI. r., a XII. r., a XVI. r., a XIX. r., az LIII. r., a XXI. r., a XXIII. r., a XXVII., a XXVIII., a XXIX. és a XXXIII. r. felperesek 2006. június 9-én kelt levelükkel - a megnövekedett forgalomból eredően - kárigény-bejelentést tettek az alperesnek, amire az alperes - elutasító válaszát - a 2006. július 3-i levelében adta meg. **Település 1** nagyközség polgármestere 2006. július 17-én - a község lakóinak képviselőjében ... Környezetvédelmi Felügyelőséghez írt levelet, aki ennek kapcsán az alpereshez levelet intézett 2006. augusztus 7-én, amire az alperes a 2006. augusztus 23-án válaszolt. **Település 1** nagyközség polgármestere 2007. július 2-án a lakosság képviselőjében a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumhoz fordult, majd 2007. szeptember 28-án, és 2008. február 2-án ismét levelet intézett az alpereshez. Utóbbi levelet az I. r., a III. r., a VIII. r., a XI. r., az LVII. r. és a XXIII. r. felperesek írták alá, amire alperes a 2009. február 20-án adott választ. A keresetlevél benyújtását megelőzően a XXXV-XLII. r. felperesek, valamint az XLVII-LXIII. r. felperesek kártérítési igényérvényesítéssel nem éltek az alperes felé, e kárigények a **Település 1**, ... utca, ... és ... szám alatti családi házakhoz kapcsolódtak.

Az I-II. r. felperesek a tulajdonosai a ... helyrajzi számú, **Település 1**, ... utca ... szám alatti, 1971-ben épült, 2004-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 7,5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat 2004-ben szigetelt, kőporral vakolt, az utcai szoba falsarkában, valamint a szobaajtók környezetében hajszálrepedések találhatók. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 10.120.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.518.000 Ft, az ablakcsere költsége 812.800 Ft, a külső festés költsége 257.048 Ft.

A LXIV., LXV., LXVI. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú. **Település 1**, ... utca szám alatti, 1955-ben épült, felújításra nem került családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 6,75 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, homlokzata kőporral vakolt. A lakóépület minden

helyiségében egyenletesen sok repedés van, ezek nem új keletkezésűek, a korábbi javítások helyei ismételten megjelentek. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 5.840.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 876.000 Ft, az ablakcsere költsége 568.960 Ft, a külső festés költsége 148.336 Ft.

Az V., VI., VII. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1. ... utca** szám alatti, 1968-ban épült, 2003. és 2009. években felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 9 m. Az épület külső nyílászárói műanyagok, hőszigeteltek, a homlokzat kőporral vakolt. Az előszoba és a közlekedő között, az ajtónál függőleges hajszálrepedés van, valamint a konyhai mennyezeten és a fürdőszobában a hátsó főfal és a mennyezet találkozásánál található még repedés. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 12.080.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.812.000 Ft, az ablakcsere költsége 386.080 Ft, a külső festés költsége 306.832 Ft.

A VIII-IX. r. felperesek a tulajdonosai a ... helyrajzi számú, **Település 1, ... utca....** szám alatti, 1980-ban épült és 2006-ban felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 13 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, az udvari homlokzat utólagosan szigetelt, kőporral vakolt. Az épület a rendszeres festés, karbantartás miatt jó állapotú, abban csak hajszálrepedések találhatók. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 16.300.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.630.000 Ft, az ablakcsere költsége 975.360 Ft, a külső festés költsége 414.020 Ft.

A XI. r. felperes a tulajdonosa a ...+... helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1955-ben épült családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 4,25 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, homlokzat kőporral vakolt. Az utca felőli nappali szobában a válaszfal sarkánál, valamint az utcai ablak alatt függőleges hajszálrepedés keletkezett. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 6.480.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.296.000,- Ft, az ablakcsere költsége 386.080 Ft, a külső festés költsége 164.592 Ft.

A XII-XVI. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1938-ban épült családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 4,5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, homlokzat kőporral vakolt. Az épületen belül vizesek a falak, a falsarkokban vízszintesen és függőlegesen repedések vannak, a mennyezeten hálózatos repedések láthatók. A sok belső repedés a rendszeres belső festés hiánya miatt jött létre. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 8.400.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.680.000,- Ft, az ablakcsere költsége 1.259.840 Ft, a külső festés költsége 213.360 Ft.

A XVII-XVIII-XIX. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1. ... utca ...** szám alatti, 1976-ban épült családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 7,5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, homlokzat kőporral vakolt. A sok mennyezeti repedés arra utal, hogy a tető nyomja szét a házat, mert nincs olyan szerkezet, amely a tető szaruzatot alátámasztaná, ez magyarázza a földszint feletti födémrepedéseknek a falakon történő folytatódását. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 9.180.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.377.000 Ft, az ablakcsere költsége 1.402.080 Ft, a külső festés költsége 233.172 Ft.

A XX. és a VIII. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1960-ban épült családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat nemesvakolattal vakolt. Az egész épületben az építési korra jellemző repedések vannak, attól függetlenül, hogy azok a főúthoz közeli vagy távolabbi helyiségekben találhatóak, de ezek nem újszerűek, több éve keletkeztek. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 6.120.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.224.000,- Ft, az ablakcsere költsége 762.000 Ft, a külső festés költsége 155.448 Ft.

A XXI-XXII. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1977-ben épült és 2003-2004. és 2012. években felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 7 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, homlokzata kőporral vakolt. Jelenleg a hasonló korú épületekhez viszonyítva nincs sok repedés a házban és, ezek mérete sem jelentős, rendszeres karbantartással, gletteléses festéssel javíthatóak. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 12.885.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.932.750 Ft, az ablakcsere költsége 508.000 Ft, a külső festés költsége 327.279 Ft.

A XXIII-XXIV. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca ...** szám alatti, 1960-ban épült családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 6 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat kőporral vakolt. Az épületnek azon utcai szobájában, ahol vasbeton földem van, repedések nincsenek, a régebbi épület, ahol fa földem van, ott lényegesen több a repedés a falakon és a mennyezeten is. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 7.120.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.068.000 Ft, az ablakcsere költsége 508.000 Ft, a külső festés költsége 180.848 Ft.

A XXV. r. felperes a tulajdonosa a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1958-ban épült és 2011-2012. évben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 5 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. A 2011. és 2012. évi teljes felújítás óta semmilyen károsodás, repedés nem látható az épületen. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 11.878.000,- Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 2.375.600 Ft, az ablakcsere költsége 406.400 Ft, a külső festés költsége 531.378 Ft.

A XXVI-XXVII. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca ...** szám alatti, 1953-ban épült és 2008. és 2010. években felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 4,25 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az épület károsodásait az épület alatti víz- vagy szennyvíz elvezetés nem megfelelő műszaki megoldása okozza, a tetőszerkezet sem alkalmas a tetőcserép terhének viselésére, a tető térbeli merevítése sem biztosított, homlokzati károsodás nincs. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 5.820.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.164.000,- Ft, az ablakcsere költsége 467.360 Ft, a külső festés költsége 147.828 Ft.

A XXVIII. r. felperes a tulajdonosa a helyrajzi számú, **Település 1, ... utca ...** szám alatti, 1999-ben épült családi háznak. Az épület a 86. számú főútvonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 3,25 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az épületen - bár közel van a főúthoz - repedés nincs. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 18.278.000 Ft. Az ingatlan

forgalmi érték csökkenése 3.655.600 Ft, az ablakcsere költsége 508.000 Ft, a külső festés költsége 464.261 Ft.

A XXIX., XXX., XXXI., XXXII. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1**, ... utca ... szám alatti, 1962-ben épült és 2008-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 5 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az utcai és az udvari vakolt lábazat hálós repedései a vakolás hibájára, a nedvesedési foltok a lábazat vizesedésére utalnak. Az utcai szobákban a mennyezeten párhuzamosan három hajszálrepedés található. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 6.510.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.302.000 Ft, az ablakcsere költsége 284.480 Ft, a külső festés költsége 165.354 Ft.

A XXXIII. és XXXIV. r. felperesek a tulajdonosai a ..., ..., helyrajzi számú, **Település 1**, ... utca szám alatti, 1969-ben épült és 2012-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 6,5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat kőporral vakolt. Az épületen korának megfelelő hajszálrepedések vannak, ezeket a rendszeres javítások során eltüntetik, de az utcai szoba repedései kiújultak. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 12.060.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.809.000 Ft, az ablakcsere költsége 406.400 Ft, a külső festés költsége 306.234 Ft.

A XXXV., XXXVI. és XXXVII. r. felperesek a tulajdonosai a ... helyrajzi számú, **Település 1**, ... utca szám alatti, 1982-ben épült és 2008-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 17 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, a homlokzat kőporral vakolt. Az épületen homlokzati károsodás nincs, az emeleti helyiségekben festés még nem volt, itt repedések nincsenek. Az emeletre vezető lépcsőnél a válaszfal súlya alatt a földem lehajlott, a fal megrepedt, a beépített redőnytok megszüntetése miatt keletkeztek az ablakok melletti hajszálrepedések. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 20.273.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 2.027.300 Ft, az ablakcsere költsége 1.300.480 Ft, a külső festés költsége 514.394 Ft.

A XXXVIII. r. felperes a tulajdonosa a helyrajzi számú, **Település 1**, ... utca szám alatti, 1970-ben épült és 2005-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 11 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az épületen megtalálható tartószerkezeti károsodások a szakszerűtlen átépítés miatt következtek be. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 5.860.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 586.000,- Ft, az ablakcsere költsége 487.680 Ft, a külső festés költsége 148.844 Ft a teljes ingatlanra számítva.

A XL., XLI. és XLII. r. felperesek a tulajdonosai a helyrajzi számú, **Település 1**, ... utca ... szám alatti, 1952-ben épült családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 10,5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az épület korának és a bővítésnek megfelelő állapotú, az utólagos bővítés miatt az épületszerkezet megrepedt, megnyílt. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 5.800.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 580.000 Ft, az ablakcsere költsége 629.920 Ft, a külső festés költsége 147.320 Ft.

A XLIII. és XLIV. r. felperesek a tulajdonosai a ... helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1960-ban épült és 1996-ban felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 18,5 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, a homlokzat kőporral vakolt. A homlokzati vakolat mindenhol megrepedt a könyöklő végződésnél, mert a könyöklő beépítésénél nem lett rugalmas anyaggal biztosítva a hőtágulás miatti mozgás. A lábazat vizesedik, a két szoba közötti falnál a padlóburkolat megrepedése a dilatációs hézag hiánya miatt következett be. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 18.031.000,- Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.803.100 Ft, az ablakcsere költsége 731.520 Ft, a külső festés költsége 457.987 Ft.

A XLV. és XLVI. r. felperesek a tulajdonosai a ... helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1982-ben épült és 2014-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 12 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az épület jó állapotú, a rendszeres karbantartás miatt érdemleges károsodásai nincsenek. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 12.656.000,- Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.265.600 Ft, az ablakcsere költsége 609.600 Ft, a külső festés költsége 321.462 Ft.

A XLVII. és XLVIII. r. felperesek a tulajdonosai a ... helyrajzi számú, **Település 1, ... utca ...** szám alatti, 1978-ban épült és 2014-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 11,5 m. Az épület külső nyílászárói fa szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. Az épület korának megfelelő, jó állapotú, az átlagosnál jobb minőségű anyagokból készült, megfelelően karbantartott. Károsodás jelenleg nem látható az épületen. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 11.521.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.152.100 Ft, az ablakcsere költsége 650.240 Ft, a külső festés költsége 292.633 Ft.

A XLIX. és L. r. felperesek a tulajdonosai a ... , helyrajzi számú, **Település 1, ... utca** szám alatti, 1980-ban épült és 2009-ben felújított családi háznak. Az épület a 86. számú főút vonal mellett található, utcai homlokzatának távolsága az útpálya szélétől 16 m. Az épület külső nyílászárói műanyag szerkezetűek, a homlokzat hőszigetelt, kőporral vakolt. A lábazaton két helyen, közel függőleges, maximum egy milliméteres megnyílásé repedés látható. Az épület korának megfelelő, jó állapotú, megfelelően karbantartott. Az ingatlan 2015. évi forgalmi értéke 10.127.000 Ft. Az ingatlan forgalmi érték csökkenése 1.012.700 Ft, az ablakcsere költsége 650.240 Ft, a külső festés költsége 257.226 Ft.

Az LI. és az LII. r. felperesek a **Település 1, ... utca** szám alatti ingatlanban - tartási jog jogosultja - jogcímén, míg az LIII. r. felperes a **Település 1, ... utca...szám** alatti ingatlanban özvegyi jog jogcímén lakik. Az LIV., LV., LVI. r. felperesek a **Település 1, ... utca ...szám** alatti ingatlanban, mint együtt élő házastárs, illetve gyermekek laknak. Az LVII. r. felperes a **Település 1, ... utca** szám alatti ingatlanban, mint együtt élő gyermek lakik. Az LVIII. r., LIX., LX. r. felperesek a **Település 1, ... utca** szám alatti ingatlanban, mint együtt élő házastárs. illetve gyermekek laknak. A LXI., LXII., LXIII. r. felperesek a **Település 1, ... utca ...szám** alatti ingatlanban, mint együtt élő házastárs. illetve gyermekek laknak.

A felperesek - a perbeli ingatlan tulajdonosaiként, illetve azok jogszerű használóiként (lakóiként) - 2011. szeptember 1-én terjesztettek elő kártérítés megfizetése iránti keresetet az alperessel szemben, elsődlegesen a Ptk. 345.§ (1) bekezdésére, másodlagosan a Ptk. 339.§-ára alapítottnak. Elsődleges kereseti kérelmük jogalapjaként a környezet

védelmének általános szabályiról szóló 1995. évi LIII. Tv. (Kvt.) 103.§ (1) bekezdésére, 4.§-ára, a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. tv. (Kkt.) rendelkezéseire, továbbá az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1988. (III.11.) KHVM rendelet, a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. Rendelet, és a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet általuk felhívott rendelkezéseire hivatkoztak. **Leszállított végleges keresetükben** a megnövekedett forgalom, és az ebből eredő káros hatások miatt együttesen és összesen 53.392.860 Ft vagyoni és 42.000.000 Ft nem vagyoni kár (mindösszesen 95.392.860 Ft) kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest az alábbiak szerint:

Peres fél	Hrsz	Vagyoni kár	Vagyoni kár megosztása			Nem vagyoni kár
			Ingatlan forgalmi érték csökkenés	Ablakcsere költség	Festési költség	
I. r.	...	1 293 924	759.000,-	406.400,-	128.524,	1.000.000,-
II. r.	...	1 293 924	759.000,-	406.400,-	128.524,	1.000.000,-
LXIV. r.	...	531.099,-	876.000,-	568.960,-	148.336,-	0,-
LXV. r.	...	531.099,-				0,-
LXVI. r.		531.099,-				0,-
V. r.	...	1.252.456,-	1.812.000,-	386.080,-	306.832,-	1.000.000,-
VI. r.	...	626.228,-				0,-
VII. r.	...	626.228,-				0,-
VIII. r.	(XX. r.)	1.509.690, 1.070.724,-	1.630.000,	975.360,-	414.020,-	1.000.000, 0,-
IX. r.	...	1.509.690,-				1.000.000
XI. r. (X. r. jogutódja)	...+...	1.846.672,-	1.296.000,-	386.080,-	164.592,-	1.000.000,-
XII. r.	...	788.300,-	1.680.000	1.259.840,-	213.360,-	1.000.000,
XIII. r.	...	262.767,-				0,-
XIV. r.	...	262.767,-				0,-
XV. r.	...	262.767,-				0,-
XVI. r.	...	1.576.600,-				1.000.000
XVII. r.		1.506.126	1.377.000,-	1.402.080,-	233.172,-	1.000.000,-
XVIII. r.	...	753.063,-				0,-
XIX. r.	...	753.063,-				1.000.000,-
XX. r.	...	1.070.724,-	1.224.000,-	762.000,-	155.448,-	0,-
XXI. r.	...	1.384.014,-	1.932.750,-	508.000,-	327.279,-	1.000.000,-
XXII. r.	...	1.384.014,-				1.000.000,-
XXIII. r.	...	878.424,-	1.068.000,-	508.000,-	180.848,-	1.000.000,-
XXIV. r.	...	878.424,-				1.000.000,-
XXV. r.	...	3.313.378,-	2.375.600,-	406.400,-	531.378,-	0,-
XXVI. r.	...	889.594,-	1.164.000,-	467.360,-	147.828	0,-
XXVII. r.	...	889.594,-				1.000.000,-
XXVIII. r.	...	4.627.861,-	3.655.600,-	508.000,-	464.261,-	1.000.000,-
XXIX. r.	...	875.917,-	1.302.000,-	284.480,-	165.354,-	1.000.000,-
XXX. r.	...	291.972,-				0,-
XXXI. r.	...	291.972,-				0,-

XXXII. r.	...	291.972,-				0,-
XXXIII. r.	...,..., ...	1.260.817,-	1.809.000,-	406.400,-	306.234,-	1.000.000,-
XXXIV. r.	...,..., ...	1.260.817,-				1.000.000,-
XXXV. r.	...	1.921.087,-	2.027.300,-	1.300.480,-	514.394,-	1.000.000,-
XXXVI. r.	...	960.543,-				
XXXVII. r.	...	960.543,-				1.000.000,-
XXXVIII. r.		611.262,-	586.000,-	487.680,-	148.844,-	0,-
XL. r. (XXXIX. Jogutód)	...	452.413,-	580.000,-	629.920,-	147.320,-	0,-
XLI. r. (XXXIX. jogutód)	...	452.413,-				0,-
XLII. r. (XXXIX. jogutód)	...	452.413,-				0,-
XLIII. r.	...	1.496.303,-	1.803.100,-	731.520,-	457.987,-	1.000.000,-
XLIV. r.	...	1.496.303,-				1.000.000,-
XLV. r.		1.098.331,-	1.265.600,-	609.600,-	321.462,-	1.000.000,-
XLVI. r.		1.098.331,-				1.000.000,-
XLVII. r.	...	1.047.486,-	1.152.100,-	650.240,-	292.633,-	1.000.000,-
XLVIII. r.	...	1.047.486,-				1.000.000,-
XLIX. r.	...	960.083,-	1.012.700,-	650.240,-	257.226,-	1.000.000,-
L. r.		960.083,-				1.000.000,-
LI. r. tartási jog jogosult	..., ...,					1.000.000,-
LII. r. tartási jog	..., ..., ...,					1.000.000,-
LIII. r. özvegyi jog jogosult	...					1.000.000,-
LIV. r. együtt élő házastárs	...+....					1.000.000,-
LV. r. együtt élő gyerek	...+...					1.000.000,-
LVI. r. együtt élő gyerek	...+...					1.000.000,-
LVII. r. együtt élő gyerek	 (XXVIII. r.)					1.000.000,-
LVIII. r. együtt élő házastárs	 (XXVIII. r.)					1.000.000,-
LIX. r. együtt élő gyerek	 (XXVIII. r.)					1.000.000,-
LX. r. együtt élő gyerek	 (XXVIII. r.)					1.000.000,-
LXI. r. együtt élő házastárs	 (..-... r.)					1.000.000,-
LXII. r. együtt élő gyerek	... (..-... r.)					1.000.000,-
LXIII. r. együtt élő gyerek	... (..-... r.)					1.000.000,-

A vagyoni kártérítési igényük után nem, de a nem vagyoni kártérítési igényük után 2004. május 1. napjától igényeltek törvényes mértékű késedelmi kamatot.

Keresetük ténybeli alapjaként arra hivatkoztak, hogy az uniós csatlakozást követően

jelentősen megnövekedett tehergépjármű forgalom a tulajdonukban álló ingatlanokban forgalmi értékcsökkenést okozott, és a megnövekedett zaj- és rezgésterhelés miatt indokolt ezek ablakainak a cseréje, valamint egyéb javítási munkaként a külső falak festési költségének megtérítése is. A megnövekedett környezeti zaj és rezgés meghaladja az észlelési küszöb szintjét, állandónak tekinthető, kellemetlenséget, kényelmetlenséget okoz, amely az alvás megzavarásában, életviteli problémákban és az ablaknyitási lehetőségek beszűkülésében nyilvánul meg. Utóbbiak miatt tartottak igényt - a 2004. május 1-től a keresetlevél benyújtásáig (2011. szeptember 1.) terjedő időre - nem vagyoni kártérítésre. Álláspontjuk szerint az alperes a perbeli közút üzemeltetésével olyan tevékenységet folytat, amelyből eredő rezgés- és zajterhelés, valamint környezetszennyezés az emberi környezetet - annak igénybevételeivel és terhelésével - veszélyezteti. Ennek körében - egyebek mellett - a korábban folyamatban volt, és végül a Kúria által meghozott Pfv.III.21.531/2010/4. sorszámu ítélettel zárult eljárásra is hivatkoztak.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a felperesek keresetének teljes elutasítását kérte. Álláspontja szerint felelősségének jogalapját kizárólag a Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján lehet elbírálni, a Kkt. 35.§-a alapján. Hivatkozott arra, hogy az adott helyzetben általában elvárható módon járt el, mert feladata kizárólag a közúthálózat üzemeltetése, amit az erre irányadó jogszabályok (Kkt., 6/1998.(III.11.) KHVM rendelet), valamint a vagyonkezelővel kötött vállalkozási szerződés és a tevékenységet érintő egyéb jogszabályi rendelkezések szerint maradéktalanul teljesítette. Nem vitatta, hogy az uniós csatlakozást követően a nehéz tehergépjármű forgalom valóban tovább nőtt. Azonban a forgalmat lassító, 30 km/óra sebességet előíró közlekedési tábla kihelyezésével, a 2010-2011. években végrehajtott burkolat megerősítéssel, a közlekedést lassító szigetek kiépítésével, valamint az enesei elkerülő út átadását követően a nehéz tehergépjármű forgalom éjszakai kitiltásában történő közreműködéssel mindent megtett, ami tőle elvárható.

Elévülési kifogást is támasztott mind a vagyoni, mind a nem vagyoni kártérítéssel szemben, mert álláspontja szerint a felperesek állított károsodása az uniós csatlakozással (2004. május 1.) bekövetkezett, így a felpereseknek az ettől számított 5 éves időtartam alatt igényükkel vagy bírósághoz kellett volna fordulniuk, vagy a kártérítési igényük érvényesítése iránt írásbeli felszólítást kellett volna az alperes felé tenniük. Ilyen írásbeli felszólítás hiányában pedig az alperessel szemben kizárólag a keresetindítástól érvényesíthető kártérítési igény, az ezt megelőző időszakra vonatkozó felperesi kárigények az igényérvényesítés elmulasztása miatt elévültek. Igényérvényesítésként kizárólag a 2006. június 9-i - általa 2006. június 19-én átvett - felperesi levél minősül, amire 2006. július 3-án válaszolt, így a 2006. június 19-től számított 5 év elteltével a felperesi kárigény elévült, mert a keresetlevél csak ezt követően került előterjesztésre.

Érvelése szerint egyébként sem a 86. számú út épült a házak mellé, hanem a házak épültek a 86. számú főút mellé, amelyen mindig is nagy volt a forgalom, hiszen az 1968-tól az európai úthálózat része. A "B" Kft. által előterjesztett igazságügyi szakértői vélemény az épületkárok okát nem a közúti forgalom által keltett rezgésben jelölte meg, így a szakértő által meghatározott javítási költség csak olyan tényadat, ami miatt őt nem lehet elmarasztalni. A "C" Kft. szakértői véleménye szerint a rezgés mértéke határérték alatti, és az ingatlanokban kárt nem okoz. E szakvélemény megállapította azt is, hogy a zajterhelés a burkolat 2011-es megerősítés előtt is meghaladta a határértéket, ezért a 27/2008.(XII.03.)

KvVM- EüM. együttes rendelet 4.§ (5) bekezdés b) pontja alapján a 2010-2011. években elvégzett útburkolat megerősítéstől számítva a zajterhelés megfelel a jogszabályi követelményeknek, így vele szemben „ablakcsere költség” kapcsán sem lehet kártérítési igényt érvényesíteni. Az orvosszakértői vélemények szerint a közúti forgalomból eredően a felpereseknél egészségkárosodás nem lépett fel, így a zajterhelésre hivatkozással a nem vagyoni kárigény is megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében az alperest vagyoni kártérítés jogcímén - a végleges keresetben e jogcímen igényelt összegek - megfizetésére kötelezte a felperesek javára. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a VIII.r., IX.r., XXXV.r., XXXVII.r., XLIII.r., XLIV.r., XLV.r., XLVI.r., XLVII.r., XLVIII.r., XLIX.r., L.r., LXI.r., LXII.r. és LXIII.r. felpereseknek személyenként 100.000,-Ft, az I.r., II.r., V.r., XVII.r., XIX.r., XXI.r., XXII.r., XXIII.r., XXIV.r., XXXIII.r., XXXIV.r., LI.r., LII.r. és LVII.r. felpereseknek személyenként 200.000,-Ft, míg XI.r., XII.r., XVI.r., XXVII.r., XXVIII.r., XXIX.r., LIII.r., LIV.r., LV.r., LVI.r., LVIII., LIX.r. és LX.r. felpereseknek személyenként 300.000,-Ft nem vagyoni kártérítést, és ezen összegek után 2006. szeptember 1-től járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Az I.r., II.r., V. r., VIII-IX.r., XI-XII. r., a XVI- XIX. r., a XXI-XXIV. r., a XXVII-XXIX. r., a XXXIII-XXXV. r., a XXXVII-XXXVIII. r., valamint a XLIII- LXIII. r. felpereseknek fentieket meghaladó keresetét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-LXVI. r. felperesek javára egyetemlegesen járóan 2.500.000,-Ft perköltséget, míg a fentieket meghaladó perköltségről úgy rendelkezett, hogy azt a peres felek maguk viselik.

Határozatának indokolásában idézte az 1959. évi IV. tv. (r.Ptk.) 339.§ (1) bekezdését, és rámutatott, hogy a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet közlekedési zajforrásként határozza meg a közlekedési útvonal, így a közút üzemeltetését, kezelését, és veszélyes környezeti zajnak minősíti az olyan környezeti zajt, amely meghaladja a külön jogszabályban megállapított zajterhelést. Az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1988. (III.11.) KHVM rendelet 2.§ b.) pontja üzemeltetésnek tekinti a közúti forgalom biztonságos és kulturált lebonyolítását elősegítő szolgáltatások összességét, míg a 2.§ c.) pontja értelmében fenntartásnak minősül a forgalmi igénybevétel ellensúlyozásához szükséges tevékenységek ellátása. E rendelet 3.§-a a részletes feladatokat ehhez kapcsolódóan a mellékletben határozza meg, és annak 2.2.5 pontja forgalomszámlálási adatvezetést ír elő, beleértve ebbe a nehéz gépjármű forgalmat is, továbbá a 3. pont a környezetvizsgálatot is feladatként nevesíti.

Elsőként azt vizsgálta, hogy a kereset szerinti kártérítési igény elbírálására a veszélyes üzemi felelősség szabályai, vagy az általános kárfelelősség - kimentést engedő - szabályai az irányadóak. Ennek körében idézte a Győri Ítéltábla Pf.V.20.282/2013/13. számú határozatának az indokolását, amely szerint az ottani perbeli felperesek keresete a Kvt. 103.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó r.Ptk. 345-346.§ szerint nem bírálható el, mert a környezetvédelmi rendelkezések közvetlenül a környezetkárosító magatartásokra írnak elő tilalmat és kártérítési kötelezettséget. Szintén idézte a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott Pfv.III.21.531/2010/4. számú ítéletének indokolását. Ennek lényege szerint a Kkt. 35.§ alapján az út kezelője a kezelői kötelezettség megszegésével okozott kárt a polgári jog általános szabályai szerint köteles megtéríteni. Ez a szabály ugyanakkor nem a kártérítési felelősség alakzatára tartalmaz rendelkezést, és nem a polgári jogi felelősség általános

alakzatának alkalmazását írja elő, hanem a a polgári jog általános szabályaira utal, amely a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése és a r.Ptk. 345.§ alkalmazására is lehetőséget teremt attól függően, hogy milyen tartalmú kezelési kötelezettség megszegésével milyen kár okozása történt. A környezetet veszélyeztető tevékenységből eredő kár esetén, mint olyan esetben, amikor az alperes kezelésében lévő érintett útszakaszon áthaladó járműforgalom zaja az előírt zajterhelést meghaladja, az környezetveszélyeztetésnek minősül. Ezáltal a keletkezett kárra, így az ingatlan forgalmi értékének csökkenésére és a felperesek egészséges élethez fűződő jogának megsértésével okozott nem vagyoni hátrányra a Kvt. 103. § (1) bekezdése értelmében a r.Ptk. fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai (r.Ptk. 345-346.§) irányadóak.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperes által hivatkozott eseti döntések azért nem térnek el a Kúria ítéletében szereplő jogi állásponttól, mert utóbbi azt mondja ki, hogy attól függően, hogy milyen tartalmú kezelési kötelezettség megszegésével milyen kár történt, kerülhet alkalmazásra a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése, vagy a r.Ptk. 345.§-a. Vagyis a bekövetkezett kár és kezelői kötelezettség megszegésének jellegétől függ, hogy melyik felelősségi alakzat alkalmazandó a jogvitában. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, "az alperes által előterjesztett elévülési kifogásra tekintettel a jogcímbe való állásfoglalást az elévülés jogszabályi rendelkezéseire tekintettel kellett megtennie az ügyben, mert az objektív felelősségnél három év, míg az általános kárfelelősség esetében 5 év az elévülési határidő. Ezért az elsőfokú bíróság azt mérte össze, hogy a kedvezőbb bizonyítási kötelezettséggel járó, de rövidebb elévülési idő alkalmazása, vagy a tágabb bizonyítási kötelezettséggel járó, de hosszabb elévülési határidő alkalmazása kedvezőbb-e a felperesekre."

Rámutatott, hogy az elévülést megszakító írásbeli felszólításnak csak olyan irat minősül, amelyből a követelés egyértelműen beazonosítható, annak címzettje pedig a károkozóként megjelölt. E jogszabályi feltételeknek kizárólag a "2006. június 19-én kelt felperesi igénybejelentés felelt meg, mert ennek a címzettje az alperes volt, az igényérvényesítő pedig a felperesi oldal." A per során becsatolt egyéb iratok az elévülés megszakítására alkalmatlanok voltak, a fenti törvényi követelményeknek nem feleltek meg. Ebből következően 2006. június 19-től számítva az öt éves általános elévülési határidő 2011. június 19. napján, a három éves elévülési határidő pedig 2009. június 15. napján letelt, míg a keresetlevél 2011. szeptember 1. napján érkezett az elsőfokú bírósághoz. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a folyamatosan felmerülő perbeli kár esetére az elévülésnél irányadónak tekintette a Győri ítéletábla Gf.II.20.025/2007/23. számú ítéletében kifejtett azon jogi álláspontot, amely szerint az elmaradt haszon, mint évente folyamatosan felmerülő kárigény érvényesítésére egyéb írásbeli felszólítás hiányában a bírósághoz történt keresetbenyújtást megelőző öt évre visszamenőleg van lehetőség. Ebből következően az elsőfokú bíróság "a felperesekre az elévülés szempontjából kedvezőbb, azon jogi álláspontot fogadta el, hogy a felperesi igényérvényesítés a felperesi keresetlevélnek a bírósághoz történt benyújtását megelőző öt éves időszakra irányadó, míg az ezt megelőző időszakra egyéb írásbeli felszólítás hiányában elévült. Ezért a felperesek 2006. szeptember 1. napjától ényesíthetik a vagyoni és nem vagyoni kárigényüket az alperessel szemben.

Megállapította, hogy a vagyoni kárigényt a felperesek a szakvélemény alapján 2015. évi árszinten terjesztették elő késedelmi kamatigény nélkül. A szakvélemény szerint a 2015. évi adatok egyúttal a 2011. évi adatoknak is megfelelnek, ami azt jelenti, hogy a vagyoni kárigény összecszerűsége a keresetlevél benyújtásától e kárigénynek az elsőfokú bíróság

általi elbírálásaig terjedő időszakban nem változott, ebből következően a vagyoni kárigény vonatkozásában a fent kifejtett elvülésnek érdemi jelentősége nincs. A perben beszerzett (a **"B"** Kft. által készített) igazságügyi szakértői vélemény megállapította, hogy a teherforgalom megnövekedése miatt a perpeli ingatlanok forgalmi értékét csökkent, és azt is, hogy milyen mértékben. E megállapítást önmagában az alperes sem tette vitássá, ezért az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a tehergépjármű forgalom növekedése a felperesi ingatlanok esetében a szakvéleményben meghatározott ingatlanforgalmi értékcsökkenéssel járt. Az alperes azon érvelését, hogy „a házak épületek a 86. számú közút mellé”, azért vetette el, mert az ítélezés alapjaként elfogadott igazságügyi szakvélemény a meghatározott forgalmi értékcsökkenés okaként nem önmagában az ingatlanoknak a főútvonal melletti elhelyezkedését jelölte meg, hanem azt kifejezetten az uniós csatlakozás után megnövekedett tehergépjármű forgalom váltotta ki. Ez utóbbi pedig befolyásolható, vagyis a közúton áthaladó nehéz tehergépjármű forgalom alakítható.

Az alperes a közúthálózat üzemeltetője, ezért felelős azért, hogy a közúthálózat üzemeltetése ne vezessen károkozásokhoz. Amennyiben pedig az üzemeltetés mégis károsodáshoz vezet, akkor nincs mód arra, hogy az üzemeltető alperes az adott helyzetben elvárható magatartásra történő hivatkozással kimentse magát a kárfelelősség alól. A fentiek alapján az elsőfokú bíróság a **"B"** Kft. által készített igazságügyi szakértői véleményben meghatározott ingatlanforgalmi értékcsökkenés(ek) megfizetésére kötelezte az alperest a felperesek javára.

Szintén e szakvélemény megállapította, hogy a perbeli ingatlanok károsodásai nem a forgalom okozta rezgésektől alakultak ki, legfeljebb csak növekedtek, azaz a közrehatás részleges. A perbeli épületekben található elváltozások közül egyesek összefüggésbe hozhatók a megnövekedett főútvonalival forgalommal (régie felrepedések tovább nyílása, hajszálrepedések keletkezése), mások viszont más okra vezethetők vissza (falnedvesedés, földem lehajlás). Ezért a forgalom közvetlen hatásainak vizsgálatánál nincs lehetőség a ténylegesen okozott károk mértékének pontos meghatározására, mert a régie és az új hibák nem válnak el egyértelműen egymástól.

A **"B"** Kft. Képviselőtében eljáró szakértő 2 igazságügyi szakértő ugyanakkor előadta (171. számú jkv.), hogy a megnövekedett forgalom miatt „egy alkalommal indokolt a festési költség elszámolása” a forgalomnövekedésből adódó épületfal szennyeződés miatt. A megnövekedett kamionforgalom ugyanis többletkarbantartást igényel a tulajdonosoktól, ezért egy 10 éves időtartamot figyelembe véve indokolt egy alkalommal a festési költségek ellenértékének a megtérítése. A jelentősen megnövekedett nehéz tehergépjármű forgalom a környezet tisztaságát veszélyezteti, és indokoltá teszi a homlokzati festést. A fentiekre tekintettel az elsőfokú ítélet meghozataláig eltelt időre alappal tartanak igényt a felperesek az egyszeri külső festési költség megtérítésére, a **"B"** Kft. által készített igazságügyi szakértői véleményben meghatározott összegek figyelembevételével.

A **"C"** Kft. 39. számú szakértői véleménye szerint a felperesi lakóépületek zajterhelése a vizsgált időszakban mindig meghaladta a vonatkozó zajterhelési határértéket. Ezt a zajterhelés növekedést részben ellensúlyozta a 2010-2011. évi burkolatcsere, a zajterhelés a burkolat megerősítését követően már nem emelkedett. A **"C"** Kft. 103. és 156. számú szakvélemény szerint a mérési eredmények alapján a ... u. ... , ... és számú ingatlanoknál az utcafronti homlokzat előtt felvett vizsgálati pontokon minden esetben a határértéket meghaladó volt a zajterhelés. Az épületeken belül a lakószobákban felvett vizsgálati

pontokon a perbeli ... utca alatti ingatlan (lakószoba) zajterhelése a nappali és éjszakai időszakban, a szám alatti ingatlané (lakószoba) az éjszakai időszakban határérték feletti, a szám alatti ingatlané nappal és éjszaka is határérték alatti. A határértéket meghaladó zajterhelés pedig - a szakvélemény szerint - az alvást és a pihenést zavarja, a szociális magatartásra is hatással van, valamint pszichofizikai és mentális teljesítményromlást eredményez, mint kapcsolódó hatást azzal, hogy bizonyos helyzetekben a beszédértés romlása is előfordul. A **"B"** Kft. szakvéleménye szerint az utcai homlokzati nyílászárók cseréjével jobb hangszigetelés érhető el, amivel az épületeken belüli - a megnövekedett közúti forgalom által keltett határérték feletti forgalmi zaj - csökkenthető. Ez az intézkedés a zárt ablaknál történő tartózkodás esetére a zajártalomból eredő károsodást csökkenti. Ezért az elsőfokú bíróság ennek - a szakvéleményben meghatározott - költségeinek a megfizetésére szintén kötelezte az alperest a felperesek javára

A felperesek által igényelt nem vagyoni kárigény körében idézve az r.Ptk. 75.§ (1) bekezdését, és 84.§ (1) bekezdés e) pontját rámutatott, hogy a személyhez fűződő hátrányok bekövetkezését a kárigényt érvényesítő károsultaknak kell bizonyítani, a bíróság csupán a köztudomású tényeket veheti hivatalból figyelembe. A nem vagyoni kárpótlás rendeltetése az, hogy enyhítse a hátrányokat, és segítse a belőlük eredő nehézségek leküzdését. A felperesek a konkrét esetben a nehéz tehergépjármű forgalom megnövekedésével együtt járó zajterhelés miatt terjesztették elő a nem vagyoni kárigényüket. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a jelen per tárgyával azonos kárigény tekintetében már született egy jogerős ítélet, amely 300.000,- Ft összegben határozta meg az ottani felpereseket személyenként megillető nem vagyoni kárpótlás mértékét, mely döntést a Kúria Pfv.III.21.531/2010/4. számú határozatával helybenhagyta. A törvényszék álláspontja szerint e mértéket alapvetően irányadónak lehet tekinteni a konkrét esetben is, tekintettel arra is, hogy a nem vagyoni kárigény körében figyelembe vett szempontok teljesen megegyeznek a jelen perbeli tényállással. Az alperes védekezése körében - a fenti jogerős ítéletre utalással - kifejtette, hogy az ablakcsere költségeinek az érvényesítése mellett a nem vagyoni kárigény is érvényesíthető, mert a kettő nem ugyanaz az igény. Az ablakcsere egyébként is csupán a zárt ablak melletti tartózkodásra nyújt megoldást, ugyanakkor a családi házas ingatlanok esetében az állandóan zárva tartott ablak nem felel meg a mindennapi élet zavartalan és normális életkörülményeinek, hiszen szellőztetésre is szükség van. A felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összecszerűségének a meghatározásánál differenciáló tényezőnek tekintette azt a körülményt, hogy az e körben kárigényt érvényesítő felperesek által lakott ingatlanok a 86. számú főúthoz képest milyen távolságban helyezkednek el. Ennek alapján a beszerzett igazságügyi szakértői vélemény is három kategóriába sorolta a perbeli ingatlanokat. Ezt alapul véve az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy egy közúthoz közelebb fekvő ingatlan esetében a megnövekedett járműforgalom okozta zaj hatása nyilvánvalóan jelentősebb, mint a közúttól távolabb fekvő ingatlanoknál. A fentieket is mérlegelve a közúthoz legközelebb fekvő ingatlanokban lakó felperesek esetében 300.000,- Ft-ban, a távolabb eső ingatlanokban lakó felperesek esetében 200.000,- Ft-ban, míg a legtávolabb eső ingatlanokban élő felperesek esetében 100.000,- Ft-ban határozta meg az őket megillető nem vagyoni kártérítés mértékét.

Az elsőfokú perköltség meghatározása során abból indult ki, hogy a felperesek módosított keresetükben előterjesztett vagyoni kárigényük, és a nem vagyoni kárigényük vonatkozásában is pernyertesnek minősülnek, mert utóbbi nem nyilvánvalóan volt eltúlzott,

így az általuk előlegezett 900.000,- Ft kereseti illetéket a pervesztes alperes köteles megfizetni nekik. A peres felek által a per során megelőlegezett szakértői bizonyítás költségei körében úgy foglalt állást, hogy „megalapozott szakértői költségnek” csupán a "B" Kft. és a "C" Kft. igazságügyi szakértői véleményével felmerült költségek minősülnek. A perben beszerzett egyéb szakértői bizonyítást ("D" Kft., "E", "F", igazságügyi orvosszakértői vélemények) „sikertelen és felesleges perceseleménynek” minősítette, ezért úgy rendelkezett, hogy annak költségeit az előlegező peres fél viseli. Mindezek alapján a felpereseket perköltség címén a javukra megítélt marasztalási összeg alapján 2.600.000,-Ft ügyvédi munkadíj, és az általuk előlegezett 9000.000,-Ft kereseti illeték illeti meg. Az alperest - az elutasított nem vagyoni kárigényekre tekintettel - 1.000.000,-Ft ügyvédi munkadíj, a kettő különbözeteként 2.500.000,-Ft elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte az alperest a felperesek javára.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen a felperesek keresetének a teljes elutasítását kérte. Másodlagosan az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a vagyoni kártérítés összegének csökkentését kérte az ablakcsere és a festés költségeivel, a nem vagyoni kártérítés után a késedelmi kamat fizetésének kezdőidőpontját a keresetlevél benyújtásának napjában (2011. szeptember 1.) kérte meghatározni, valamint az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó része megváltoztatását kérte oly módon, hogy „az ügyvédi munkadíj egyenlő mértékben kerüljön meghatározásra felperesi és az alperesi oldalon". **Az elsődleges fellebbezési kérelme** körében előadta, hogy az elsőfokú bíróság a jogalap tekintetében téves álláspontot foglalt el, mert az alperes felelősségét a r.Ptk. 345.§ szerint állapította meg anélkül, hogy indokát adta volna annak, hogy azt milyen tartalmú kezelési kötelezettség megszegésével valósította meg. Fenntartotta, hogy vele szemben nem lehet a r.Ptk. 345.§ szerint objektív felelősséget alkalmazni. A perbeli útszakasz (országos közútként) a Magyar Állam tulajdonában, és a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (KKK) vagyonkezelésében van. Az alperes a Kkt. 33.§ (1) bekezdés ba.) pontja szerint az út kezelője, és a 34.§ szerinti üzemeltetési, karbantartási és felújítási feladatait a KKK-val kötött vállalkozási szerződés alapján végzi, ami tartalmilag azonos a 6/1998. (III. 11.) KHVM rendeletben foglaltakkal. Elsődleges feladata a közúton folyó forgalom zavartalan lebonyolításának biztosítása, hogy a közlekedés résztvevői biztonságosan, gyorsan és zavartalanul közlekedhessenek. A forgalom károsító hatását neki csak forgalomszabályzó eszközzel van lehetősége csökkenteni. A forgalmat lassító, 30 km/óra sebességet előíró közlekedési tábla kihelyezésével, valamint az enesei elkerülő út átadását követően a nehéz tehergépjármű forgalom éjszakai kitiltásában történő közreműködéssel mindent megtett, ami tőle elvárható a forgalom csökkentése érdekében. Kétségtelen, hogy a tevékenységére egyéb jogszabályok, így az elsőfokú ítéletben hivatkozott 284/2007 (X. 29.) Korm. rendelet is tartalmaz előírást, amelyik valóban közlekedési zajforrásként jelöli meg a közutat, üzemeltetőjeként pedig a közút kezelőjét. E rendelet 2.§ j) pontja szerint pedig veszélyes mértékű környezeti zaj az, amely a külön jogszabályban megállapított zajszennyezettség illetve zajkibocsátás megengedett határértékét meghaladja. E külön jogszabály a 27/2008 (XII. 3.) KvVm-EüM együttes rendelet. A "C" Kft. szakértői véleménye szerint a zajterhelés a burkolat 2011-es megerősítés előtt is meghaladta a határértéket, ezért a 27/2008.(XII.03.) KvVM- EüM. együttes rendelet 4.§ (5) bekezdés b) pontja alapján a 2010-2011. években elvégzett útburkolat megerősítéstől kezdve

a zajterhelés megfelel a jogszabályi követelményeknek, mert a burkolat megerősítését követően a lakóépületek zajterhelése nem növekedett. Így tehát a - 2011. évben felújított, az alperes kezelésébe 2012-ben visszaadott út - zajterhelése a felújítást követően megfelel a jogszabályi követelményeknek. Márpedig a Ptk. 345.§ szerinti objektív felelősség sem állapítható meg jogellenesség hiányában. Az alperessel szemben nem lehet a Ptk. 345.§ szerint objektív felelősséget alkalmazni az általa hivatkozott bírói gyakorlat alapján sem, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott. Az elsőfokú ítéletben hivatkozott Pfv.III.21.531/2010/4. számú Kúriai ítélettel szemben az általa hivatkozott eseti döntések lényege szerint az alperes tevékenysége nem fokozott veszéllyel járó tevékenység. Nem lehet az objektív felelősséget érvényesíteni, ha a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely az alperes fokozott veszéllyel járó tevékenységének körén kívül esik. A többlet forgalmat nem az alperes generálta, és a BDT 2002.678. számú döntés szerint az elháríthatatlanság akkor állapítható meg, ha a technika adott fejlettségi szintjére és a gazdaság teherbíró képességére is figyelemmel, objektíve nem áll fenn a védekezés lehetősége. A perbeli esetben a megoldás ténylegesen az elkerülő út építése lenne, amire azonban az alperesnek ráhatása nincs. A Kkt. 35.§-ának helyes értelmezése szerint az út kezelője a kezelői kötelezettségének megszegésével okozott kárt a polgári jog általános szabályai szerint, azaz a r.Ptk.339.§ (1) bekezdése szerint köteles megtéríteni. A r.Ptk. 339.§(1) bekezdése szerint azonban neki kimentésre van lehetősége annak a bizonyításával, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, valamennyi jogszabályi kötelezettségének eleget tett, ezt pedig a fent kifejtetteknek megfelelően bizonyította. A BBTM aszfalt alkalmazása nem tartozik az alperes feladatkörébe, az csak az "A" Zrt-vel szemben hozható fel indokként. A perbeli ingatlanokban a közúton folyó forgalomból eredő rezgés semmilyen károsodást nem okozott. Az orvos-szakértői vélemények szerint a vizsgált felpereseknél a közúti forgalomból eredő egészségkárosodás nem volt megállapítható, csak általános megállapítást tettek arra, hogy a közlekedés zaja egyes emberekben kellemetlen, zavaró hatást vált ki, diszkomfort érzést okoz, de erre marasztalást alapítani nem lehet. A forgalomszervezési feladati körében az alperes fenntartotta a 30 km-es korlátozást, a 2011-es útfelújítás során az "A" közlekedést lassító sziketeket alakított ki, az enesei elkerülő szakasz megnyitását követően, 2012. július 9-től az ezt tiltó tábla kihelyezésével a 20 tonna össztömegű gépjárműveket az éjszakai órákra (22:00-6:00 órák között) kitiltotta a perbeli útszakaszról, vagyis a kamionforgalmat korlátozta. E rendelkezések be nem tartása az alperesnek nem róható fel, ezek ellenőrzése és szankcionálása a rendőrség feladat és hatásköre. A teljes nehézgépjármű forgalom nappali időszakra is kiterjedő kitiltására korábban sem volt és most sincs lehetősége, mivel a perbeli út a nemzetközi főút része, és nem lehet úgy tehermentesíteni **Település 1** községet, hogy azzal egy másik településre tolja át a kamionforgalmat az alperes. Az elkerülő út tervezése és építése a Kormány és az "A" Zrt. feladata.

A pontosított másodlagos fellebbezési kérelme körében úgy nyilatkozott, hogy a vagyoni kárigények körében a fellebbezési eljárásban már nincsen elévülési kifogása, azt kizárólag a nem vagyoni kárigény körében tartotta fenn.

Álláspontja szerint a kártérítési felelőssége fennállása esetén is alaptalanul igénylik a felperesek vagyoni kárként az ablakcsere és festés költségeit. A "C" Kft. szakvéleménye és a fentebb hivatkozott 27/2008.(XII.03.) KvVM- EüM. együttes rendelet 4.§ (5) bekezdés b) pontja alapján ugyanis a perbeli ingatlanoknál a mért zajterhelés megfelelő, ezért nincs indok

az ablakok cseréjére. Az egyszeri festés költségére pedig azért nem kötelezhető, mert e költségelemet az értékcsökkenés már magában foglalja. A nem vagyoni kártérítés körében - a fellebbezésében is fenntartott elévülési kifogására alapítottnan - tartotta tévesnek azok tekintetében a késedelmi kamat kezdő időpontja meghatározását. Nem vitásan 2004. május 1-jétől indult meg a községen áthaladó nagyarányú (megnövekedett) kamionforgalom. Az elévülést a 2006. június 19-i felperesi igénybejelentések megszakították. Ezt követően azonban az öt éves elévülési határidő 2011. június 19-én, a három éves elévülési határidő pedig 2009. június 19. napján letelt, és a felperesek keresetlevele csak ezt követően 2011. szeptember 1-én érkezett meg az elsőfokú bírósághoz. A főkövetelés elévülésével az attól függő a mellékkövetelés is elévült, azt pedig bírósági úton érvényesíteni nem lehet. Ezért téves az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy a felperesi nem vagyoni igények a keresetlevél benyújtását megelőző 5 éves időszakra visszamenőleg, 2006. szeptember 1-től érvényesíthetők. Ebből következően a felperesek **által igényelt nem vagyoni kártérítés után** kizárólag 2011. szeptember 1-től lehet kamatot megítélni. Az elsőfokú perköltség tekintetében azt kifogásolta, hogy véleménye szerint a "C" Kft. 156. szakvéleménye az alperes sikeres bizonyítása volt, mert annak megállapításai szerint a lakóépületek zajterhelése a burkolat megerősítését követően megfelelő, másrészt a mért rezgési értékek a jogszabályi előírás szerinti határértékek alatt maradtak. Az elsőfokú perköltségről annak a figyelembevételével kellett volna határozni, hogy az eredeti kereset szerinti 128.791.752,-Ft felperesi követeléssel szemben, a végleges marasztalási összeg alapján ki, és milyen arányban tekinthető pernyertesnek és pervesztesnek, ennek körében nem a leszállított kereseti követelésből kellett volna kiindulni. Véleménye szerint a felperesek nem vagyoni kártérítési igénye eltúlzott volt, ezért ezt sem megfelelően vette figyelembe az elsőfokú bíróság az elsőfokú perköltség meghatározása során.

Az elsőfokú ítéletnek kizárólag a nem vagyoni kártérítés mértékéről, valamint az elsőfokú perköltség viseléséről rendelkező része ellen a felperesek csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő. Ebben I.r., II.r., V. r., VIII-IX.r., XI-XII. r., a XVI-XVII.r., a XIX. r., a XXI-XXIV. r., a XXVII-XXIX. r., a XXXIII-XXXV. r., a XXXVII. r., valamint a XLIII- LXIII. r. **felperesek** az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a javukra megítélt nem vagyoni kártérítés összegének felemelését kérték 100.000,-Ft összeggel személyenként. Ezt meghaladóan a felperesek az elsőfokú ítéletnek az elsőfokú ítélet perköltségről rendelkező részének a megváltoztatását kérték akként, hogy az "D" Kft., "E" és "F" igazságügyi szakértők díjának előlegezésével kapcsolatban felmerült költségek viselésére ők és az alperes fele-fele arányban legyenek kötelesek. A nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatos pontosított fellebbezési kérelmükkel kapcsolatosan előadták, hogy azt az életminőségük - 2004. május 1-től a keresetlevél benyújtásáig (2011. szeptember 1-ig) terjedő időszak alatt - a perbeli közúti járműforgalom megnövekedése miatt elszenvedett romlása miatt terjesztették elő. Az elsőfokú bíróság pedig nem értékelte megfelelően az így eltelt rendkívül hosszú időszakot, valamint az ennek körében általuk az elsőfokú eljárásban előadottakat sem. Az elszenvedett sérelmeikhez képest megítélt nem vagyoni kártérítés összege méltánytalanul alacsony.

A felperesek, valamint az alperes fellebbezési ellenkérelme - az ellenérdekű fél fellebbezésével támadott körben - az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A

fellebbezési tárgyaláson a peres felek képviselői közösen úgy nyilatkoztak, hogy az alperes marasztalása esetén a marasztalási összegeket a bíróság a felperesi jogi képviselő letéti számlájára történő utalással történő teljesítéssel rendelje el.

oooooooooooooooo

Előrebocsátja az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (3) bekezdése szerint a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között bírálta felül.

Az így elbírált alperesi fellebbezés a per fő tárgya tekintetében nem alapos, az kizárólag a késedelmi kamat kezdő időpontját és az elsőfokú per költséget támadó részében részben alapos. A felperesek csatlakozó fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a perben beszerzett bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg a releváns tényállást, és a per fő tárgya tekintetében érdemben helytálló döntést hozott, de annak indokait az ítéletábra maradéktalanul nem osztotta.

1.) A kereset elbírálásának jogalapja, az alperes kártérítési felelősségére irányadó jogszabályi rendelkezések.

A felperesek a keresetükben - a perbeli ingatlanok tulajdonosaiként, illetve használóiként - a megnövekedett gépjárműforgalom, és annak káros hatásaiból eredő vagyoni és nem vagyoni káruk megtérítésére kérték kötelezni a nem vitásan a perbeli közút kezelőjének minősülő alperest, elsődlegesen - a jelen ügyben még alkalmazandó - r.Ptk. 345.§ (1) bekezdése, másodlagosan a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján. Az alperes védekezésének lényegét az képezte, hogy felelősségére a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése az irányadó.

Helytállóan járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a kereset szerinti kártérítési igény elbírálására a veszélyes üzemi felelősség szabályait, vagy az általános kártérítési felelősség szabályait kell-e alkalmazni. Ugyanakkor alapvetően téves volt az a megközelítése, hogy ezt a kérdést az dönti el, hogy „melyik felelősségi alakzat alkalmazása kedvezőbb a felperesekre”.

Azt kérdést ugyanis, hogy az egymással kollíziós kapcsolatban álló kártérítési felelősségi alakzatok - r.Ptk. 345.§ (1) bekezdés és r.Ptk. 339.§ (1) bekezdés - közül melyiket kell a konkrét esetben alkalmazni az dönti el egyrészt, hogy az igényt érvényesítő felperesek melyik felelősségi alakzatra hivatkoznak a keresetük jogalapjaként. Másrészt pedig ezt annak alapján kell megítélnie a bíróságnak, hogy a kereset alapjaként felhozott, majd a bizonyítási eljárás során feltárt tényállás alapján megállapítható-e, hogy a kár az alperes fokozott veszéllyel járó, vagy az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységéből eredt. Amennyiben ugyanis az utóbbi feltétel teljesül, és a felperesek erre (is) hivatkoznak a keresetük jogalapja körében, akkor az alperes kártérítési felelősségének fennállását a veszélyes üzemi felelősség szabályai, és nem az általános kártérítési felelősség szabályai szerint kell megítélni.

Más kérdés, hogy a veszélyes üzemi felelősség - az általánosnál rövidebb - három év alatt évül el. Ez valóban nem akadályozza annak, hogy a károsult az igényét a rövidebb elévülési idő eltelté után a felelősség általános szabályai szerint (r.Ptk. 339.§ (1) bekezdés) érvényesítse, ha igénye az általános felelősségi szabály szerint nem évült el, és a felelősség egyéb feltételei is megvannak. Azt önmagában helytállóan rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy ilyen esetben a kárfelelősség alóli kimentéshez elegendő annak a bizonyítása, hogy a veszélyes üzem folytatója úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A fentiek alapján tehát először az elsőfokú bíróságnak el kellett volna döntenie, hogy az alperes kártérítési felelősségére az egymással kollíziós kapcsolatban álló kártérítési felelősségi alakzatok - r.Ptk. 345.§ (1) bekezdés és r.Ptk. 339.§ (1) bekezdés - közül melyiket kell a konkrét esetben alkalmazni. Ezt követően, amennyiben - az elsőfokú bíróság álláspontja szerint - az alperes kártérítési felelősségére a veszélyes üzemi felelősség szabályait kell alkalmazni, állást kellett volna foglalni abban, hogy a felperesek kártérítési igénye a három éves elévülési határidőn belül került-e előterjesztésre. Amennyiben pedig nem, akkor a keresetet a kártérítési felelősség általános szabályai szerint (r.Ptk. 339.§ (1) bekezdés) kellett volna elbírálni, ha a felperesek igénye az általános felelősségi szabály szerint nem évült el.

Mindehhez képest az elsőfokú bíróság - ítéletének indokolásából kitűnően - kizárólag az elévülés kérdésében foglalt határozottan állást. Megállapította, hogy a felperesek 2006. szeptember 1-től érvényesíthetik a vagyoni és nem vagyoni kártérítési igényüket az alperessel szemben, illetve rögzítette, hogy a vagyoni kárigények vonatkozásában az „elévülésnek nincsen érdemi jelentősége”. Ugyanakkor nem foglalt állást egyértelműen abban a kérdésben, hogy irányadó tényállás alapján az alperes kártérítési felelősségére a kártérítési felelősségi alakzatok - r.Ptk. 345.§ (1) bekezdés és r.Ptk. 339.§ (1) bekezdés - közül melyiket kell a konkrét esetben alkalmazni.

Az ítéletábra ennek körében rámutat arra, hogy ennek a megítélésében - a perbelivel lényegében megegyező tényállások tekintetében, ahol a domináns károkozó magatartásként a forgalom jelentős növekedése szerepel - valóban nem egységes a bírói gyakorlat.

Az egyik álláspont szerint ugyanis a közútkezelő felelősségére ilyen esetekben az általános felelősségi alakzat az irányadó, és r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján csak annak a kárnak a megfizetésére kötelezhető, amely jogszabályon alapuló kötelelességeinek elmulasztásával okozati összefüggésben áll, de a közúti forgalom jelentős növekedése, és az ebből eredő környezeti hatások okozója nem a közút üzemeltetője. (Kúria:Pfv.III.22.191/2011/4., Pfv.IV.20.765/2011/6.)

A másik álláspont szerint ugyanakkor a közút kezelője ilyen esetben a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályok szerint felel a kárért, mert a közútkezelő tevékenységével összefüggő kár környezet veszélyeztető tevékenységből ered. Ennek az álláspontnak a lényege szerint a zaj kibocsátói valóban az egyes gépjárművek, azonban a határértéket meghaladó zajterhelés a járművek megnövekedett számából, a folyamatos haladás együttesen keltett hanghatásaiból ered, **ami a közút üzemeltetése körébe esik**, és

ezzel az alperes olyan tevékenységet folytat, amely a környezet igénybevételével, illetőleg terhelésével jár. A határértéket meghaladó zajterhelés környezetveszélyeztetésnek minősül, és az ezáltal keletkezett kár a Kvt. 103.§ (1) bekezdése értelmében a r.Ptk-nak a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai (r.Ptk.345.§) irányadóak. (Kúria Pfv.III.21.531/2010/4., BDT2002. 579.)

Az ítéletábra a konkrét esetben az utóbbi álláspontot osztotta. Az ebben való álláspontja kialakítása során nem hagyhatta figyelmen kívül azt a körülményt sem, hogy a Kúria hivatkozott Pfv.III.21.531/2010/4. számú eseti döntése a jelenlegivel oly mértékben megegyező tényállás alapján született, ahol a felperesek - a jelen per felperesével egyezően - szintén **Település 1**, ... utcai lakosok voltak, és keresetük ténybeli alapjaként felhozottak lényegét tekintve megegyeztek a jelen perbeli tényállással. Az ítéletábra megítélése szerint két lényegében azonos tényállás ügyben az alperes kártérítési felelősségének az eltérő tartalmú megítélése veszélyeztetné jogbiztonságot is.

A konkrét esetben a rendelkezésre álló szakvélemények hitelt érdemlően igazolják, s ezt az alperes maga sem tette vitássá, hogy a 86-os számú főút 2011-es felújításáig az alperes kezelésében lévő érintett útszakaszon áthaladó forgalom zaja a jogszabályban előírt zajterhelést folyamatosan meghaladta. Ez a zajhatás pedig a kifejtetteknek megfelelően a közút üzemeltetése körébe esik, a határértéket meghaladó zajterhelés pedig környezetveszélyeztetésnek minősül, és az ezáltal az alperes kártérítési felelősségére a Kvt. 103.§ (1) bekezdése értelmében a r.Ptk-nak a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai (r.Ptk.345.§) irányadóak. Nem változtat ezen önmagában az alperes fellebbezésében hivatkozott azon körülmény sem, hogy a "C" Kft. szakértői véleménye szerint a zajterhelés a burkolat 2011-es megerősítés előtt is meghaladta a határértéket, ezért a 27/2008.(XII.03.) KvVM- EüM. együttes rendelet 4.§ (5) bekezdés b) pontja alapján a 2010-2011. években elvégzett útburkolat megerősítéstől számítva a zajterhelés megfelel a jogszabályi követelményeknek, mert a burkolat megerősítését követően a lakóépületek zajterhelése nem növekedett. Az a körülmény ugyanis, hogy a 27/2008.(XII.03.) KvVM- EüM. együttes rendelet 4.§ (5) bekezdés b) pontjának sajátos rendelkezése folytán - az egyébként nem csökkenő - zajszint már nem haladja meg az előírt „mértéket”, nem változtat azon a tényen, hogy az alperes a közút üzemeltetésével, az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységet folytat, mert ennek megállapításához nem szükséges a konkrét zajszint-előírásra vonatkozó normasértés megléte. Tény, hogy a 2004. évtől 2011. évig az érintett útszakaszon áthaladó forgalom zaja a jogszabályban előírt zajterhelést folyamatosan meghaladta, és annak mértéke a felújítást követően sem csökkent. A perben kirendelt "B" Kft. igazságügyi szakértő szakvéleményében pedig megállapította (156. számú és 166. számú szakvélemények), hogy a folyamatos zaj, rezgés, vizuális hatás együttese alapján az emberekben jelentkező zavaró érzet bizonyosan a „nagyon zavaró és a rettenetesen zavaró” tartományba tartozik. Ennek alapján pedig az ítéletábra álláspontja szerint megállapítható, hogy az alperes a perbeli útszakasz üzemeltetésével - amelynek körébe esik az azon megvalósuló forgalom hang és rezgés hatása - olyan az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységet folytat, amelyből eredő kárfelelősség elbírálására r.Ptk. 345.§ (1) bekezdésének utolsó fordulata szerint a veszélyes üzemi felelősség szabályait kell alkalmazni.

Tekintettel arra, hogy az alperes a pontosított fellebbezésében úgy nyilatkozott, hogy a vagyoni kárigények körében nincsen elévülési kifogása, ezért a vagyoni károkat illetően csak akkor mentesülhetett volna a kártérítési felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. Ilyen körülmény fennállását az alperes az eljárás során nem tudta bizonyítani, erre alkalmatlan az a hivatkozása, hogy elháríthatatlan ok az ő működési körében a megnövekedett forgalom miatti zajhatás, hiszen e körülmény - a fent kifejtetteknek megfelelően - a közút üzemeltetése körébe tartozó kérdés.

Megjegyzi az ítélet tábla, hogy a konkrét esetben az alperes akkor sem mentesülhetne a kártérítési felelőssége alól, amennyiben arra a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerinti általános kártérítési szabályok lennének az irányadók.

A perben beszerezett szakértői vélemény (156. számú **"B"** Kft. szakvélemény 139. oldal) ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy lett volna további lehetősége az alperesnek a forgalom csillapítására, mert a község teljes lakott területén alkalmazható lett volna a 30km/h sebességhatárolás. Azt is rögzíti e szakvélemény, hogy a 85. számú főút (enese elkerülő) 2011. december 21-i megnyitása (az M85-ös autópálya Település 5 és **Település 6** közötti szakaszának megvalósulása) óta a teherforgalom áthelyezhető lenne a gyorsforgalmi úthálózatra, az M1 és az M85-ös utakra, és a nehéz teherforgalom korlátozásával a 86. számú főút **Település 1**t átívelő szakaszán teljes mértékig kiküszöbölhető lenne. Ezekre az intézkedésekre mégsem került sor, holott ezek az intézkedések a közút forgalmi rendjének a kialakítása körébe tartoznak a Kkt. 34.§ (2) bekezdése szerint, ami az alperes feladat és hatásköre. Ezen túlmenően az adott közút tekintetében - az alperes helytálló hivatkozása szerint - az elkerülő út építése, illetve annak felújítása valóban állami feladat, illetve KKK valamint **"A"** Zrt. hatásköre. Ugyanakkor az ítélet tábla megítélése szerint a 6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet 2.§ b.) és c.) pontjában meghatározott üzemeltetési feladatok körébe tartozik az is, hogy egy ilyen esetben az alperes közútkezelőként a megfelelő jelzést, vagy intézkedési javaslatát megtegye az elkerülő út építésére, illetve annak felújítására jogosult állami szervek (gazdasági társaságok) felé, arról, hogy a konkrét esetben a forgalmi igénybevétel az érintett útszakaszon oly mértékben megnőtt, ami az ő hatáskörükbe tartozó intézkedéseket igényel. Ilyen lett volna annak a jelzése, hogy - az alperes által már 2006 évtől ismert körülmények miatt - adott esetben más elkerülő utak építését megelőző prioritása kellene, hogy legyen a perbeli útszakaszt elkerülő út megépítésének, vagy annak 2011-évi felújítása során indokolt lenne a szakmában már ismert BBTM (ún.: csendes aszfalt") alkalmazása. Az alperes nem hivatkozott arra, hogy ezeket a jelzéseket megtette volna. Mindezek alapján az ítélet tábla álláspontja szerint az alperes nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezért kártérítési felelőssége a r.Prk.339.§ (1) bekezdése alapján is megállapítható lenne a felpereseket ért károk tekintetében.

2.) A felpereseket ért vagyoni károk:

A fentiekre tekintettel az érdemben nem vitatott szakértői vélemény alapján az alperes köteles megfizetni a felpereseknek a r.Ptk. 345.§ (1) bekezdése szerint - az elsőfokú ítélet helytálló rendelkezése szerint - a felperesek ingatlanainak a forgalmi értékcsökkenésében

jelentkező kárait. Megjegyzi az ítéletábra, hogy ezeknek a szakvélemény szerint megállapított összegét az alperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem tette vitássá.

Az r.Ptk. 355.§ (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig ez nem lehetséges, vagy a károsult azt más okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

E rendelkezés lényegében a polgári jogi felelősség egyik céljaként határozza meg, hogy vagyoni károkozás esetén a károsultat olyan helyzetbe kell hozni, mintha a kár be sem következett volna.

Ennek a szem előtt tartásával kellett azt vizsgálni, hogy történik-e kétszeres igényérvényesítés azzal, hogy a felperesek az ingatlanjaikban bekövetkezett forgalmi értékcsökkenésében jelentkező káraik mellett az ún. festési költségekre és az ablakok cseréinek a költségeire is igényt tartanak.

Az ítéletábra álláspontja szerint ezzel nem történt kétszeres igényérvényesítés a perben. A "B" szakértő véleményéből, majd az azt készítő szakértőnek a meghallgatásából ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy az ingatlanok forgalmi értékcsökkenése az ugrásszerűen megnőtt forgalomnövekedés objektív következménye. Ettől önállóan kezelendő független kérdés az, hogy a forgalomnövekedés, és az ezzel járó környezetterhelés a felperesi ingatlantulajdonosoktól többletkarbantartást is igényel, ami az elmúlt tíz éves időszakot tekintve legalább egy alkalommal elvégzendő többletkarbantartás költségében határozható meg. A két igény tehát egymástól függetlenül felmerült kár a felpereseknél, ezért tévesen hivatkozott az alperes arra, hogy a többlet-karbantartásban felmerülő (megtestesülő) kárt, költségelemként az ingatlanok megállapított forgalmi értékcsökkenése már magában foglalná.

A homlokzati nyílászárók cseréjével a jövőre nézve jobb hangszigetelés érhető el, amivel a megnövekedett forgalmi zaj csökkenthető. Ez az intézkedés tehát szintén ahhoz szükséges - az előző két kártérítési elemként felmerülő tételtől függetlenül - hogy a károsult felperesek olyan helyzetbe kerüljenek, mintha a káruk be sem következett volna. A fentieket összegezve az ítéletábra álláspontja az volt - tekintettel a beszerzett szakvéleményben foglaltakra - hogy a vagyoni károk tekintetében az ingatlanok forgalmi értékcsökkenésében kimutatható, a felmerült többletkarbantartás és a homlokzati nyílászárók kicserélésének költségeiben álló kártérítési igények egymástól függetlenek. Mindezek együttes megtérítésével lehet - a polgári jogi felelősség idézett célját leginkább elérni - vagyis a károsult felpereseket olyan helyzetbe hozni, mintha a káruk be sem következett volna, tekintettel arra, hogy a konkrét esetben az eredeti állapotot helyreállítani már nem lehetséges. A fentiek alapján érdemben helytállóan kötelezte az elsőfokú bíróság a felperesek leszállított keresete szerinti vagyoni károk megfizetésére az alperest, tekintettel arra, hogy az e körben megítélt egyes kártételeket az alperes összecszerűségében már nem, csupán jogalapjában tette vitássá, de utóbbit a fent kifejtetteknek megfelelően alaptalanul.

3.) A felperesek részére megítélt nem vagyoni kártérítés:

Ennek a megítélésénél abból kellett kiindulni, hogy a felperesek - pontosított nyilatkozatuk szerint - a nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatos igényüket az életminőségük - 2004. május 1-től a keresetlevél benyújtásáig, azaz 2011. szeptember 1-ig terjedő időszak alatti - a perbeli közúti járműforgalom megnövekedése miatt elszenvedett romlása miatt terjesztették elő.

Ezzel kapcsolatosan azonban az alperes részben helytállóan hivatkozott a fellebbezésében az elévülés bekövetkeztére. A konkrét esetben az alperes kártérítési felelősségére irányadó r.Ptk.345.§ (4) bekezdése szerint ugyanis a veszélyes üzemi kártérítési felelősségből eredő követelések három év alatt évülnek el.

Kétségtelen tény, hogy a felperesek 2004. májusa óta szenvedik el a megnövekedett közúti járműforgalomból eredő, életminőségüket rontó környezeti többletterhelést, zajhatást, amely alapján jogosultak a nem vagyoni kártérítésre. Azt helytállóan fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy ez olyan folyamatosan felmerülő kárnak minősül - amely annak ismétlődése folytán - a keresetlevél benyújtását megelőzően visszamenőlegesen csupán az elévülési időn belül érvényesíthető, mivel az ebből eredő követelésük korábban esedékessé vált része valóban elvült. Ezen nem vagyoni kárigény tekintetében ugyanis a felperesek - az elsőfokú bíróság által helytállóan kifejtettek szerint - az elévülés megszakítását vagy nyugvását bizonyítani nem tudták. Figyelemmel a r.Ptk.345.§ (4) bekezdése alapján a jelen esetben irányadó három éves elévülési időre, mindez azt jelenti, hogy a felperesek a nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatos igényüket a keresetlevél benyújtását megelőző három éven belüli időponttól, azaz csupán 2008. szeptember 1-től érvényesíthetik, az általuk megjelölt 2011. szeptember 1-ig eltelt három év tekintetében, eltérően az elsőfokú ítéletben foglaltaktól.

Ekként a felpereseket megillető nem vagyoni kárpótlás összegét - az így az annak mértékénél figyelembe vehető három évre tekintettel, a felpereseket megillető nem vagyoni kárpótlást megalapozó releváns körülmények (alvás és pihenés zavarása, annak a szociális magatartásra gyakorolt, valamint a pszichofizikai és mentális teljesítményromlást eredményező hatása) teljeskörű felsorolásával - az elsőfokú bíróság érdemben helytállóan állapította meg. Ennek körében helytállóan differenciált a felperesek között annak alapján is, hogy az általuk lakott ingatlanok a perbeli érintett útszakasztól eltérő távolságban helyezkednek el. Annak összegét így a felperesek és az alperes is alaptalanul támadták a fellebbezésükben, annak megváltoztatására az ítélet tábla a fentiek alapján nem látott alapot.

Tekintettel azonban arra, hogy a konkrét esetben a felpereseket megillető nem vagyoni kártérítést megalapozó, és annál figyelembe vehető releváns időszaknak - a kifejtettek szerint a 2008. szeptember 1-től a 2011. szeptember 1-ig eltelt három évet kellett tekinteni - a felpereseket csupán ennek középarányos időpontjától, azaz 2010. március 1-től illeti meg a törvényes mértékű késedelmi kamat a r.Ptk. 360.§ (1) bekezdése, valamint 301.§ (1) bekezdése alapján, és nem az elsőfokú bíróság által meghatározott kezdőidőponttól.

4.) Az elsőfokú perköltség kérdése:

Az elsőfokú bíróság - az általa egyébként helytállóan felhívott - irányadó jogszabályi rendelkezésekből téves jogkövetkeztetéseket levonva rendelkezett az elsőfokú perköltség összegéről és annak viseléséről is.

A konkrét esetben ennek meghatározása során - helyesen - abból kellett kiindulni, hogy a felperesek az eredeti keresetükben összesen 128.791.752,-Ft kártérítést kívántak érvényesíteni, és ezt szállították le az elsőfokú eljárás során 95.392.860,-Ft-ra, amiből végül is az elsőfokú bíróság összesen 61.592.860,-Ft kártérítés megfizetésére kötelezte az alpereseket.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés esetében tévesen alkalmazta a jelen esetben a Pp. 81.§ (2) bekezdését, mert a felperesek részére az elsőfokú ítéletben megítélt nem vagyoni kártérítés összegéhez képest a végleges keresetükben igényelt nem vagyoni kártérítés összege nyilvánvalóan eltúlzottnak minősült. Ezen túlmenően a kereset-leszállítással érintett rész tekintetében a felpereseket egyébként is pervesztesnek kellett tekinteni. Ezért az elsőfokú pernyertesség-pervesztesség arányát annak alapján kellett megállapítani, hogy a felperesek az eredeti 128.791.752,-Ft összegű követelésükhöz képest, az elsőfokú ítéletben megítélt 61.592.860,-Ft kártérítési összeg tekintetében bizonyultak pernyertesnek, ami így a javukra 48%-os, míg az alperes javára 52%-os pernyertességi arányt eredményezett. Ebből a pernyertességi és pervesztességi arányból kiindulva, figyelemmel a felperesek és az alperes által előlegezett elsőfokú költségek összegére is, kellett volna meghatározni a peres feleket megillető elsőfokú perköltség összegét. (Pp.81.§ (1) bekezdés)

Ennek körében az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a felperesek és az alperesek által az elsőfokú eljárásban előlegezett egyes igazságügyi szakértői költségeket a Pp. 80.§ (2) bekezdése alapján olyan „sikertelen és felesleges perceselexménynak” amiket adott esetben kizárólag azt előlegező felperesnek, vagy alperesnek kellene viselnie. Ennek körében az ítéletábra rámutat arra, hogy az elsőfokú eljárás során valóban több szakértői vélemény beszerzésére került sor, amelyek részben a felperesi keresetet, részben pedig az alperes érdemi védekezését támasztották alá, és egyes szakvéleményeket az elsőfokú bíróság lényegében kirekesztett a bizonyítékok közül. Önmagában azonban e körülmény miatt az adott szakértői vélemények előlegezésével kapcsolatos költségeket nem lehet a Pp.80.§ (2) bekezdésének fogalmi körébe vonni, hanem azok viseléséről a pernyertesség és pervesztesség arányának a figyelembevételével kellett volna határozni.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a felperesek 48%-os arányban bizonyultak pernyertesnek, amelynek alapján őket 2.540.000,- Ft ügyvédi munkadíj illetné meg, és ők előlegeztek 900.000,-Ft kereseti illetéket, illetve 3.936.269,-Ft szakértői költséget, amelyeknek a pernyertességükkel arányos része illetné meg őket. Az alperes 52%-os arányban bizonyult pernyertesnek, amelynek alapján őt 2.831.000,- Ft ügyvédi munkadíj illetné meg, és ő előlegezett 3.419.600,-Ft szakértői költséget, aminek a pernyertességével arányos része illetné őt meg. Mindezt pedig összevetve az állapítható meg, hogy az elsőfokú eljárásban előállott részleges pernyertességi és pervesztességi aránya, valamint a felperesek és az alperes által előlegezett költségek összege között nincsen számottevő különbség. Ezért az ítéletábra mellőzte az alperesnek a felperesek javára az elsőfokú perköltségben történő marasztalását, és a Pp.81.§ (1) bekezdésének második fordulata alapján úgy rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a saját elsőfokú perköltségét.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253.§ /2/ bekezdése alapján a per fő tárgya tekintetében a teljesítés módjának és helyének a peres felek által közösen kért pontosításával - az indoklás részbeni módosításával és kiegészítésével - helyben hagyta, míg az alperest terhelő késedelmi kamatfizetés kezdő időpontja, valamint az elsőfokú per költségről rendelkező része tekintetében - a fentieknek megfelelően - a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése a per fő tárgya tekintetében, és a felperesek csatlakozó fellebbezése is alaptalan volt, így a fellebbezésükkel érintett körben, és az ennek alapján számítandó releváns fellebbezési pertárgyérték alapulvételével a másodfokú eljárásban az alperes és a felperesek is pervesztesnek minősülnek. A felpereseket és az alperest a másodfokú eljárásban megillető ügyvédi munkadíj összegét az ítéletábra a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM.r. 3.§ (2), (5) és (6) bekezdései alapján az ellenérdekű fél által előterjesztett fellebbezés pertárgyértékének (alperesi: 61.592.860,- Ft, felperesi 4.200.000,-Ft) alapulvételével és a kifejtett ügyvédi munka mérlegelésével az áfát is magába foglalóan, a felperesek javára 1.270.000,- forintban, az alperes javára 127.000,- forintban állapította meg. Ezek egybeszámításával a Pp.239.§-a alapján alkalmazandó Pp.81.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesek javára 1.143.000,-Ft másodfokú per költség megfizetésére. A másodfokú eljárásban a saját fellebbezése kapcsán pervesztes alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése, az Itv. 59.§ (1) bekezdése és 74.§ (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Győr, 2016. évi április hó 21. napján

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Bajnok István sk.
előadó bíró

Dr. Mészáros Zsolt sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó